

Izjava opredjeljenja o transformaciji obrazovanja nadležnih ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini

Vaša Ekselencijo, generalni sekretaru Ujedinjenih nacija,

Hvala Vam na organizaciji Globalnog samita o transformaciji obrazovanja u ovom ključnom periodu oporavka obrazovanja od posljedica pandemije COVID-19, kako bi se spriječila generacijska katastrofa u obrazovanju.

Mi, ministri obrazovanja i predstavnici obrazovnih vlasti u Bosni i Hercegovini, potpuno predani izgradnji kvalitetnog, inkluzivnog i jednakog obrazovanja dostupnog svima, uz uvažavanje preporuka i potreba svih učesnika konsultacijskog procesa o transformaciji obrazovanja u Bosni i Hercegovini:

*Zalažemo se za **jednak pristup obrazovanju** i podršku za djecu i mlade s poteškoćama u razvoju, djecu i mlade koji dolaze iz ekonomski i socijalno ugroženih kategorija, te ruralnih područja,*

*Opredjeljeni smo za unapređenje **pristupa obrazovanju**, obuci i tržištu rada kako bi se realizirao princip „da niko ne bude isključen“ kroz kvalitetno obrazovanje i cjeloživotno učenje, poboljšanje inkluzivnosti obrazovnih sistema, te usklađenosti sa potrebama društva,*

*Pozivamo aktere na saradnju kako bi se **unaprijedilo radno i poslovno okruženje** te time ubrzalo stvaranje radnih mjesta u ekonomiji 21. vijeka te doprinijeli poboljšanju standarda života,*

*Prepoznajemo potrebu za **usvajanjem novih znanja, vještina i kompetencija učenika i studenata** koje će ih pripremiti za radno i životno okruženje koje se mijenja, te za održivu budućnost, fokusirajući se posebno na individualni pristup učenju, izgradnju jezičke i matematičke funkcionalne pismenosti, te sticanje općeg i specijaliziranog znanja, vještina i kompetencija, zasnovanih na ishodima učenja,*

*Svjesni utjecaja globalnih i lokalnih izazova koji utiču na razvoj djece, učenika i studenata **zagovaramo posvećivanje veće pažnje mentalnom zdravlju i dobrobiti** djece, učenika, studenata i nastavnika.*

*Radimo na **osnaživanju stručnog, pravnog, finansijskog i administrativnog okruženja** za provođenje kvalitetnog sveobuhvatnog obrazovanja, pogotovo digitalnog učenja, imajući u vidu pedagoške i tehničke zahtjeve koje obrazovne ustanove moraju ispuniti kao i neophodni minimum kvalifikacija nastavnika i predavača za ovaj oblik učenja,*

*Zalažemo se za kontinuirano unapređenje nastavnih planova i programa na svim nivoima obrazovanja, zasnovanih na **ishodima učenja i vještinama 21. vijeka** u saradnji sa svim relevantnim akterima, kako bi u većoj mjeri bili usklađeni s potrebama društva i tržišta rada, te osigurali djeci, učenicima i studentima znanje, vještine i kompetencije uključujući **transverzalne/životne kompetencije**, koje će doprinijeti razvoju svakog pojedinca i socijalnoj uključenosti,*

*Ulažemo u razvoj **kapaciteta nastavnog osoblja** na svim nivoima obrazovanja **jačanjem digitalnih i PPDM¹ kompetencija** neophodnih u postizanju kvalitetnog obrazovnog procesa u 21. vijeku,*

---

¹ Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije

Promovišemo univerzalno i kvalitetno predškolsko obrazovanje, odnosno unapređenje obuhvata djece predškolskim obrazovanjem, i to ne samo u godini pred polazak u školu već i u uzrastu od 3 do 6 godina, pogotovo za djecu iz ranjivih kategorija,

Provodimo mjere **smanjivanja ranog napuštanja školovanja** kao i broja osoba bez znanja i vještina kroz ciljane obuke i programe doprinoseći njihovoj društvenoj integraciji i na tržištu rada,

Podstičemo cjeloživotno učenje, tj. kontinuirano sticanje znanja i vještina (formalnim, neformalnim i informalnim učenjem), prepoznajući da je efikasan sistem cjeloživotnog učenja moguće razviti samo uz aktivan angažman i podršku vlasti, poslodavaca, radnika i obrazovnih institucija, zbog čega je pored rasta javnih ulaganja u obrazovanje odraslih, puno važnije kreirati i odgovarajuće poticaje kako bi se povećale investicije privatnog sektora u razvoj ljudskog kapitala i obuku zaposlenika,

Unapređujemo proces digitalizacije u obrazovanju težeći osiguranju nesmetanog pristupa digitalnom učenju kroz izradu osnovnih tehničkih standarda za informaciono-komunikacijske tehnologije u obrazovnim sistemima u Bosni i Hercegovini,

Nastojimo da **udio obrazovanja u BDP-u i javnoj potrošnji** iznosi od 4 do 6% BDP-a, odnosno 15 do 20% imajuću u vidu *Incheon deklaraciju* i *Okvir za akciju za obrazovanje do 2030. godine*,

Podstičemo prenamjenu sredstava unutar postojećih budžeta kako bi se odgovorilo na postojeće izazove u pristupu obrazovanju i postizanju jednakog, kvalitetnog i inkluzivnog obrazovanja,

Prepoznajemo obrazovanje kao pokretač postizanja „Okvira za realizaciju Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini“, koji doprinosi pametnom rastu i društvu jednakih prilika kako bi se realizirao princip Agende 2030, „Niko ne smije biti isključen“,

Jačamo svoje odgovornosti za **postizanje pod-ciljeva u okviru Cilja održivog razvoja 4 „Kvalitetno obrazovanje“**, razvojem statističkih informacijskih sistema, čime se unaprijeđuje informirano planiranje javnih politika i budžeta,

Jačamo pristup **rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena** kako bi osigurali da rodno odgovorne mjere koje transformišu obrazovni sistem budu prioritet.

Izjava predanosti transformaciji obrazovanja nadležnih ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini

Vaša Ekselecijo, glavni tajniče Ujedinjenih naroda,

Zahvaljujemo što ste sazvali globalni samit o transformaciji obrazovanja u ovom prijelomnom trenutku za oporavak obrazovanja nakon pandemije COVID-19, kako bi se spriječila generacijska katastrofa u obrazovanju.

Mi, ministri obrazovanja i predstavnici obrazovnih vlasti u Bosni i Hercegovini, u cijelosti predani izgradnji kvalitetnog, uključivog i ravnopravnog obrazovanja dostupnog svima, vodeći računa o preporukama i potrebama svih uključenih strana u procesu konzultacija o transformaciji obrazovanja u Bosni i Hercegovini:

*Zalažemo se za **jednak pristup obrazovanju** i potpori djeci i mladima s teškoćama u razvoju, djeci i mladima iz ekonomski i socijalno ugroženih kategorija te ruralnim područjima,*

*Opredjeljeni smo za poboljšanje **pristupa obrazovanju**, osposobljavanju i tržištu rada kako bi se osiguralo načelo da nitko ne bude izostavljen kroz kvalitetno obrazovanje i cjeloživotno učenje, poboljšanu uključivost obrazovnih sustava, te usuglašenost sa potrebama društva,*

*Pozivamo dionike na suradnju radi **poboljšanja radnog i poslovnog okružja** te time ubrzalo otvaranje novih radnih mjesta u gospodarstvu 21. stoljeća te pridonijelo poboljšanju životnog standarda,*

*Prepoznajemo potrebu za **stjecanjem novih znanja, vještina i kompetencija** učenika i studenata koje će ih pripremiti za promjenjivo radno i životno okružje, te za održivu budućnost, s posebnim naglaskom na pojedinačne pristupe učenju, izgradnju jezične i matematičke funkcionalne pismenosti, te stjecanje općeg i specijaliziranog znanja, vještina i kompetencija, temeljenih na ishodima učenja,*

*Svjesni utjecaja globalnih i lokalnih izazova koji utječu na razvoj djece, učenika i studenata, **zagovaramo posvećivanje veće pažnje mentalnom zdravlju i dobrobiti** djece, učenika, studenata i nastavnika,*

*Radimo na **osnaživanju stručnog, pravnog, financijskog i administrativnog okružja** za provođenje kvalitetnog inkluzivnog obrazovanja, pogotovu digitalnog učenja, imajući u vidu pedagoške i tehničke zahtjeve koje obrazovne ustanove moraju ispunjavati, uključujući neophodni minimum kvalifikacija nastavnika i predavača za ovaj oblik učenja,*

*Zalažemo se za kontinuirano unaprijeđenje nastavnih planova i programa na svim razinama obrazovanja, temeljenih na **ishodima učenja i vještina 21. stoljeća** u suradnji sa svim relevantnim dionicima, kako bi se omogućilo veće usklađivanje s potrebama društva i tržišta rada te osiguralo djeci, učenicima i studentima znanja, vještine i kompetencije, uključujući **transverzne/životne kompetencije**, koje će pridonijeti razvoju svakog pojedinca i socijalnoj uključenosti,*

*Ulažemo u razvoj **kapaciteta nastavnog osoblja** na svim razinama obrazovanja **jačanjem digitalnih i PPD¹** kompetencija neophodnih za postizanje kvalitetnog obrazovnog procesa u 21. stoljeću,*

*Promičemo **univerzalno i kvalitetno predškolsko obrazovanje**, odnosno unapređenje obuhvata djece predškolskim odgojem, ne samo u godinama prije polaska u školu, već i u dobi od 3 do 6 godina, posebno djece iz ranjivih kategorija,*

¹ Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke kompetencije

Provodimo mjere za **smanjenje ranog napuštanja školovanja**, kao i broja onih bez znanja i vještina kroz ciljane obuke i programe koji pridonose njihovoj društvenoj integraciji i na tržištu rada,

Potičemo cjeloživotno učenje, tj. kontinuirano stjecanje znanja i vještina (formalnim, neformalnim i informalnim učenjem), uviđajući da je učinkovit sustav cjeloživotnog učenja moguće razviti samo uz aktivan angažman i podršku vlasti, poslodavaca, radnika i obrazovnih institucija, zbog čega je uz veća javna ulaganja u obrazovanje odraslih, puno važnije kreirati i odgovarajuće poticaje za veća ulaganja privatnog sektora u razvoj ljudskog kapitala i obuku zaposlenika,

Unapređujemo proces digitalizacije u obrazovanju nastojeći osigurati nesmetani pristup digitalnom učenju kroz izradu osnovnih tehničkih standarda za informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovnim sustavima u Bosni i Hercegovini,

Nastojimo da udio obrazovanja u BDP-u i javnoj potrošnji iznosi od 4 do 6% BDP-a, odnosno 15 do 20% imajuću u vidu *Incheon deklaraciju* i *Okvir za djelovanje za obrazovanje do 2030. godine*,

Podstičemo prenamjenu sredstava unutar postojećih proračuna kako bi se odgovorilo na postojeće izazove u pristupu obrazovanju i postizanju jednakog, kvalitetnog i uključivog obrazovanja,

Prepoznajemo obrazovanje kao pokretač postizanja „Okvira za realizaciju Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini“, koji pridonosi pametnom rastu i društvu jednakih prilika kako bi se ostvarilo načelo Agende 2030 „Nitko ne smije biti isključen“,

Jačamo svoje odgovornosti za **postizanje pod-ciljeva u okviru Cilja održivog razvoja 4. „Kvalitetno obrazovanje“**, razvojem statističkih informacijskih sustava, čime se unapređuje informirano planiranje javnih politika i proračuna,

Jačamo pristup **rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena** kako bi osigurali da rodno odgovorne mjere koje transformiraju obrazovni sustav doista budu prioritet.

Изјава определијелености за трансформацију образовања ресорних министара образовања у Босни и Херцеговини

Ваша Екселенцијо, генерални секретару Уједињених нација,

Хвала Вам на организацији Глобалног самита о трансформацији образовања у овом кључном тренутку за опоравак образовања од посљедица пандемије ЦОВИД-19, како би се спречила генерацијска катастрофа у образовању.

Ми, министри образовања и представници образовних власти у Босни и Херцеговини, потпуно посвећени изградњи квалитетног, инклузивног и једнаког образовања доступног свима, водећи се препорукама и потребама свих учесника процеса консултација о трансформацији образовања у Босни и Херцеговини:

Залажемо се за једнак приступ образовању и подршку дјечи и младима са сметњама у развоју, дјечи и младима који долазе из економски и социјално угрожених категорија, те руралних подручја,

Опредјељени смо за унапређење приступа образовању, обуци и тржишту рада како би се реализирао принцип „да нико не буде искључен“ кроз квалитетно образовање и доживотно учење, побољшање инклузивности образовних система, те усклађености са потребама друштва,

Позивамо актере на сарадњу како би се унаприједило радно и пословно окружење те тиме убрзало стварање радних мјеста у економији 21. вијека те допринијели побољшању стандарда живота,

Препознајемо потребу за усвајањем нових знања, вјештина и компетенција ученика и студената које ће их припремити за радно и животну окружење које се мијења, те за одрживу будућност, фокусирајући се посебно на индивидуални приступ учењу, изградњу језичке и математичке функционалне писмености, те стицање општег и специјализованог знања, вјештина и компетенција, заснованих на исходима учења,

Свјесни утјецаја глобалних и локалних изазова који утичу на развој дјеце, ученика и студената заговарамо више пажње за ментално здравље и добробити дјеце, ученика, студената и наставника,

Радимо на јачању стручног, правног, финансијског и административног окружења за провођење квалитетног свеобухватног образовања, поготово дигиталног учења, имајући у виду педагошке и техничке захтјеве које образовне установе морају да испуне као и неопходни минимум квалификација наставника и предавача за овај облик учења,

Залажемо се за континуирано унапређење наставних планова и програма на свим нивоима образовања, заснованих на исходима учења и вјештинама 21. вијека у сарадњи са свим релевантним актерима, како би у већој мјери били усклађени с потребама друштва и тржишта рада, те осигурали дјечи, ученицима и студентима знање, вјештине и компетенције укључујући трансверзалне/животне компетенције, које ће допринијети развоју сваког појединца и социјалној укључености,

Улажемо у изградњу капацитета наставног кадра на свим нивоима образовања кроз **јачање дигиталних и ППДМ¹ компетенција** неопходних у постизању квалитетног образовног процеса у 21. вијеку,

Промовишемо **универзално и квалитетно предшколско образовање**, односно унапређење обухвата дјецe предшколским образовањем, и то не само у години пред полазак у школу већ и у узрасту од 3 до 6 година, поготово за дјецу из осјетљивих категорија,

Проводимо мјере **смањивања раног напуштања школовања** као и броја особа без знања и вјештина кроз циљане обуке и програме доприносећи њиховој друштвеној интеграцији и на тржишту рада,

Подстичемо **доживотно учење**, тј. континуирано стицање знања и вјештина (формалним, неформалним и информалним учењем), препознајући да је ефикасан систем доживотног учења могуће развити само уз активан ангажман и подршку власти, послодаваца, радника и образовних институција, због чега је поред раста јавних улагања у образовање одраслих, пуно важније створити и одговарајуће подстицаје како би се повећале инвестиције приватног сектора у развој људског капитала и обуку запослених,

Унапређујемо **процес дигитализације у образовању** тежећи осигурању несметаног приступа дигиталном учењу кроз израду основних техничких стандарда за информационо-комуникацијске технологије у образовним системима у Босни и Херцеговини,

Настојимо да **удио образовања у БДП-у и јавној потрошњи** износи од 4 до 6% БДП-а, односно 15 до 20% имајућу у виду *Инчеонску декларацију и Оквир за акцију за образовање до 2030. године*,

Подстичемо **прерасподјелу средстава унутар постојећих буџета** како би се одговорило на постојеће изазове у приступу образовању и постизању једнаког, квалитетног и инклузивног образовања,

Препознајемо **образовање као покретач** постизања „Оквира за реализацију Циљева одрживог развоја у Босни и Херцеговини“, који доприноси паметном расту и друштву једнаких прилика како би се реализирао принцип Агенде 2030 „Нико не смије бити искључен“,

Јачамо своје одговорности за **постизање под-циљева у оквиру Циља одрживог развоја 4. „Квалитетно образовање“**, развојем статистичких информационих система, чиме се унапређује информисано планирање јавних политика и буџета,

Јачамо приступ **родне равноправности и оснаживања жена** како би осигурали да родно одговорне мјере које трансформишу образовни систем буду приоритет.

---

¹ Педагошко-психолошко-дидактичко-методичке компетенције

Statement of Commitment to Transform Education by Line Education Ministries in Bosnia and Herzegovina

Your Excellency, Secretary-General of the United Nations,

Thank you for convening the global Transforming Education Summit in this watershed moment for recovery of education in the aftermath of the COVID-19 pandemic, to prevent a generational disaster in education.

We, the Ministers of Education and representatives of education authorities in Bosnia and Herzegovina, Fully committed to building quality, inclusive and equal education accessible to all, mindful of recommendations and needs of all engaged parties in the consultation process on transforming education in Bosnia and Herzegovina:

Advocating equal access to education and support for children and youth with disabilities, children and youth from economically and socially vulnerable categories, and rural areas,

Undertaking to improve **access to education**, training and labour market to ensure leave no one behind principle through quality education and lifelong learning, improved inclusiveness of education systems, and matching societal needs,

Calling stakeholders to collaborate to improve **work and business environment** and thus accelerate job creation in the 21st century economy and contribute to improving living standards,

Recognising the need to **acquire new knowledge, skills and competences of pupils and students** that will prepare them for an evolving work-and-life environment and a sustainable future, focusing in particular on individual learning approaches, building language and mathematical functional literacy, and acquiring general and specialised knowledge, skills and competencies, based on learning outcomes,

Aware of the impact of global and local challenges affecting the development of children, pupils and students, *advising zooming in on mental health and well-being of children*, pupils, students and teachers,

Working to **strengthen professional, legal, financial and administrative setting** for delivering on quality inclusive education, especially digital learning, bearing in mind the pedagogical and technical requirements that educational institutions must meet, including the necessary minimum qualifications of teachers and lecturers for this form of learning,

Calling for continuous improvement of curriculum across the board in education, based on **learning outcomes and skills of the 21st century** in cooperation with all relevant stakeholders, to facilitate greater alignment with societal and labour market needs and furnish children, pupils and students with knowledge, skills and competencies, including **transversal/life competencies** that will contribute to the development of each individual and social inclusion,

Investing in **capacity building of teaching staff** at all levels of education by strengthening **digital and PPDM¹ competencies** necessary in achieving a quality educational process in the 21st century,

---

¹ Pedagogical-psychological-didactic-methodological competencies